

Δημοσθένης

Ο **Δημοσθένης** ήταν ρήτορας δημαγωγός που αναδείχθηκε πολιτικός και στρατηγός της αρχαίας Αθήνας.

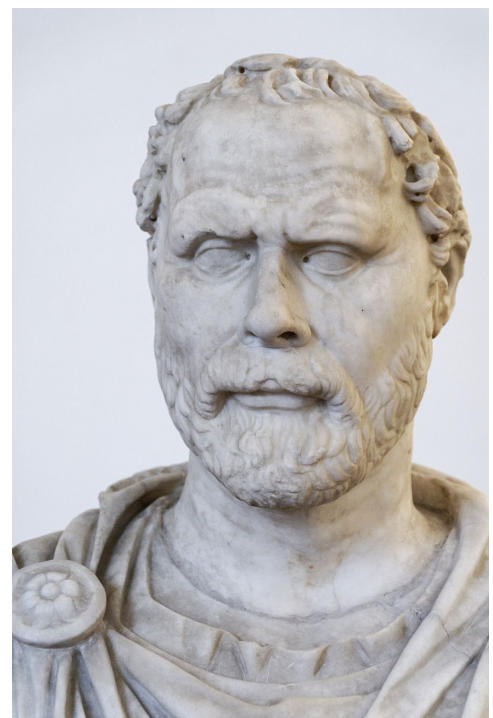
Βιογραφία

Θεωρείται ο σημαντικότερος ρήτορας της αρχαιότητας και όλων των εποχών, μαθητής του Ισοκράτη και του Ισαίου. Γεννήθηκε στην Αθήνα το 384 και πέθανε αυτοκτονώντας το 322 π.Χ.. Τον πατέρα του, που είχε το επάγγελμα του μαχαιροποιού, τον έλεγαν Δημοσθένη και τη μητέρα του Κλεόβουλη. Το όνομά του ήταν «*Δημοσθένης Δημοσθένους Παιανιεύς*». Από μικρός δοκίμασε την πίκρα της ζωής, γιατί, χάνοντας τον πατέρα του, οι κηδεμόνες του καταχράστηκαν την πατρική του περιουσία (ένας από αυτούς ήταν ο Δημοφών).

Έτσι, αποφάσισε να ασχοληθεί με τη ρητορική για να μπορέσει ο ίδιος να πολεμήσει για το κλεμμένο του δίκιο. Αν και κατάφερε να κερδίσει τη δίκη, δεν μπόρεσε να πάρει την περιουσία του και αναγκάστηκε, για να ζήσει, να γράφει λόγους και να πληρώνεται. Στην εκκλησία του δήμου που προσπάθησε δυο φορές να μιλήσει δεν τα κατάφερε, γιατί τον εμπόδιζαν η νευρική του κατάσταση και η δυσκολία να προφέρει το λ και το ρ. Τον πλήγωσε αυτή η ταπείνωση, τόσο, που αποφάσισε να λυτρωθεί από τα ελαττώματά του. Ο βάταλος - τσεβδός - όπως τον έλεγε η παραμάνα του, με την πίστη και την επιμονή του, πότε ανεβαίνοντας στο Λυκαβηττό και πότε κατεβαίνοντας στο Φάληρο, με την απαγγελία που έκανε σε διάφορους λόγους, μπόρεσε να νικήσει τις δυσκολίες στην άρθρωση, την κάποιον δειλία και να πετύχει την κυριαρχία στις κινήσεις του. Ήταν πια σε θέση να παρουσιαστεί στην εκκλησία του δήμου και να μιλήσει.

Οι τέσσερις φιλιππικοί λόγοι του και οι τρεις ολυνθιακοί τον καταξίωσαν στους Αθηναίους και τον έκαναν αθάνατο ρήτορα. Τους φλογερούς του λόγους τους δούλευε κοπιαστικά ως την παραμικρή τους λεπτομέρεια. Για την επιμέλειά του αυτή ο ρητοροδιδάσκαλος Κοϊντιλιανός θα πει: «*Τόση δύναμη υπάρχει σ' αυτόν, τόσο πυκνά είναι όλα, τόσο γεμάτα από εσωτερική ένταση, τόσο φροντισμένα, τέτοια πειθαρχία υπάρχει στο λόγο, που δεν μπορείς ν' ανακαλύψεις κάτι που να λείπει, που να είναι περιττό*». Με τους απaráμιλλους λόγους του κατόρθωσε να παρασύρει τους Αθηναίους να πολεμήσουν εναντίον του Φιλίππου, βασιλιά της Μακεδονίας, αν και στον πόλεμο αυτό πολέμησε κι ο ίδιος στη Χαιρώνεια ως απλός στρατιώτης. Έπειτα από το θάνατο του Φιλίππου, ο Δημοσθένης εξακολούθησε τον αγώνα του και εναντίον του Αλεξάνδρου, χωρίς όμως να πετύχει τίποτα.

Το 324 π.Χ. φεύγει εξόριστος από την Αθήνα, γιατί αποδείχτηκε ότι είχε δωροδοκηθεί, με "άρπαλα χρήματα" στην πρόθεση να βοηθήσει τον μεγαλύτερο καταχραστή της αρχαιότητας, τον στρατηγό Αλεξάνδρου, τον Άρπαλο να δραπετεύσει. Μετά το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου, οι Αθηναίοι, εκ του ασφαλούς, με ψήφισμά τους τον ανακάλεσαν πανηγυρικά από την εξορία, η ελευθερία του όμως αυτή δεν κράτησε για πολύ, γιατί αναγκάστηκε ξανά να φύγει ύστερα από την εμπλοκή του στην αποτυχημένη επανάσταση που έγινε τότε κατά των Μακεδόνων. Οι στρατιώτες του Αντίπατρου τον κυνήγησαν και τον βρήκαν στο ναό του Ποσειδώνα στην Καλαβρία, το πίσω ορεινό τμήμα του Πόρου. Για να μην τον πιάσουν, ήπιε δηλητήριο και πέθανε στις 12 Οκτωβρίου του 322 π.Χ.

Προτομή του Δημοσθένη σε μουσείο της Ρώμης

Ύστερα από 42 χρόνια καθώς λέει ο Πλούταρχος, ο δήμος των Αθηναίων, (η Αθηναϊκή Δημοκρατία), θυμήθηκε να τον τιμήσει όπως του άξιζε, στήνοντας χάλκινο ανδριάντα και ψηφίζοντας να τρέφεται στο πρυτανείο κάθε φορά ο μεγαλύτερος εν ζωή των απογόνων του. Στη βάση του ανδριάντα του χαραχτηκε το περίφημο επίγραμμα: «*Αν, Δημοσθένη, είχες δύναμη τόση, όσο νου, τότε δε θα σκύβανε ποτέ σε Μακεδόνων σπαθί οι Έλληνες*», που χαρακτηρίζει και το μίσος που συνέχιζαν να διατηρούν οι Αθηναίοι προς τους Μακεδόνες.

Τα τεχνικά μέτρα που εφάρμοσε ο Δημοσθένης είναι ίδια με του Ισοκράτη, το αποτέλεσμα όμως που γύρευε ήταν αντίθετο από εκείνου. Όταν τον ρωτούσαν ποιο είναι στη ρητορική το πρώτο, το δεύτερο, το τρίτο, απαντούσε πάντα έτσι: «*η ηθοποιία*». Έγραψε περίπου 60 λόγους, 42 δικανικούς, 17 πολιτικούς, 1 πανηγυρικό, καθώς και διάφορες επιστολές. Σώθηκαν 56 προοίμια λόγων και 9 λόγοι χάθηκαν. Τα έργα του κυκλοφόρησαν σε πολλές εκδόσεις και σε διάφορες χώρες.

Έργα του

Τα έργα του είναι:

- Ο πρώτος λόγος του «**Κατά Ανδροτίωνος**», το 355 π.Χ. Στο λόγο αυτό κατηγορείται ο Ανδροτίων γιατί εισήγαγε ψήφισμα να στεφανωθεί η βουλή των πεντακοσίων, ενώ αυτή δεν είχε συμμορφωθεί με το νόμο που την υποχρέωνε να κατασκευάσει ορισμένο αριθμό πλοίων.
- Ο δεύτερος λόγος του «**Περί ατελείας προς Λεπτίνην**», το 354 π.Χ. Ο Λεπτίνης είχε εισαγάγει νόμο με τον οποίο πρότεινε να μειωθούν οι τιμές προς τους ευεργέτες (ατέλεια λειτουργιών) και να έχουν αυτές τις ευεργετικές ατέλειες οι απόγονοι του Αρμοδίου, του Αριστογείτονος και των εννέα αρχόντων. Ο Δημοσθένης σε λόγο του, που αποτελεί δευτερολογία, αποφαίνεται ότι το κράτος πρέπει να διατηρήσει τις ατέλειες σε μεγαλύτερο αριθμό πολιτών για να τους παρακινήσει σε έργα πατριωτικά.
- Ο λόγος «**Κατά Τιμοκράτους**», που γράφηκε εξαιτίας νόμου του Τιμοκράτους ο οποίος υποστήριζε ότι οι οφειλέτες του δημοσίου πρέπει να απαλλάσσονται από το «δεσμόν», αν φέρουν εγγυητές ότι θα εξοφλήσουν σε ορισμένη προθεσμία το χρέος τους. Αυτός ο νόμος δεν έγινε για το γενικό καλό αλλά για να ωφεληθούν τρεις πλούσιοι που καταχράστηκαν αρκετά χρήματα του δημοσίου. Ο Δημοσθένης καυτηριάζει τον νόμο αυτό και κηρύσσεται εναντίον της ειδικής μεταχείρισης των πλουσίων.
- Ο λόγος «**Κατ' Αριστοκράτους**» (352). Γράφηκε από το Δημοσθένη και απαγγέλθηκε από τον Ευθυκλέα που κατηγορεί τον Αριστοκράτη για αντιπατριωτική ενέργεια επειδή έγραψε ψήφισμα που ευνοεί το βασιλιά της Θράκης Κερσοβλέπτη και το γαμπρό του Χαρίδημο.

Και οι τέσσερις αυτοί λόγοι είχαν σκοπό την πάταξη της διαφθοράς που ήταν χαρακτηριστικό γνώρισμα της Αθηναϊκής Δημοκρατίας.

- Ο λόγος «**Υπέρ των Μεγαλοπολιτών**». Γράφηκε το 352 και σε αυτόν γίνεται μια ιστορική αναδρομή και υποδεικνύεται η εξωτερική πολιτική που πρέπει να ακολουθήσουν οι Αθηναίοι στις σχέσεις τους με τη Σπάρτη και τις Θήβες.
- Ο λόγος του «**Υπέρ της Ροδίων ελευθερίας**». Σε αυτόν ο Δημοσθένης συνιστά να ενισχύσουν οι Αθηναίοι τους εκ Ρόδου δημοκρατικούς, που έφυγαν από την πατρίδα τους επειδή ο Μαύσωλος υποδούλωσε την πόλη στους ολιγαρχικούς. Με το λόγο του αυτό ο Δημοσθένης αποδεικνύεται ένθερμος υποστηρικτής των δημοκρατικών θεσμών.
- Οι «**Φιλιππικοί**» του. Οι τέσσερις φιλιππικοί λόγοι του Δημοσθένη απαγγέλθηκαν με προφανή σκοπό να συνεχίσουν τους Έλληνες εναντίον του Φιλίππου. Ο πρώτος Φιλιππικός γράφηκε το 351 π.Χ. (κατ' άλλους το 349), ο δεύτερος το 344, ο τρίτος το 341 π.Χ. Του τετάρτου αμφισβητείται η γνησιότητα και θεωρείται κακότεχνη συρραφή δημοσθενείων αποσπασμάτων. Από τους 4 Φιλιππικούς του θεωρείται ο πιο άριστος ο τρίτος, «*η μεγίστη των κατά Φιλίππου δημηγοριών*» όπως έγραψε ο Διονύσιος ο Αλικαρνασεύς. Στο Φιλιππικό αυτό ο Δημοσθένης υπογραμμίζει τον κίνδυνο από την επιδρομή του Φιλίππου, και επιδιώκει να εξεγείρει το λαό κατά του κινδύνου που διέρχεται η Ελλάδα. Στον αγώνα αυτό το σφοδρό, που τον ενέπνεε

μια τρικυμισμένη φιλοπατρία, ο Δημοσθένης περιέπεσε και σε ακρότητες και σε απειλές χαρακτηρισμούς - αποκάλυψε το Φίλιππο βάρβαρο και τους άλλους προδότες - αλλά αυτά δεν αμαυρώνουν τη δόξα του, γιατί έκανε έναν αγώνα «υπέρ των όλων».

- Οι «**Ολυνθιακοί**». Ο Δημοσθένης δεν εισακούεται και ο Φίλιππος προχωρεί ακάθεκτος στην πραγματοποίηση των σχεδίων του. Το 349 κηρύττει τον πόλεμο κατά των Ολυνθίων. Η Όλυνθος ήταν μία από τις αξιόλογες πόλεις της αρχαιότητας. Βρισκόταν στη βορειοδυτική πλευρά του Τορωναίου κόλπου. Όταν ο Φίλιππος μαχόταν κατά των Αθηναίων, οι Ολύνθιοι ήταν σύμμαχοί του. Ο Φίλιππος για αντάλλαγμα τους παραχώρησε δυο πόλεις, την Ποτίδαια και τον Ανθεμιούντα, όταν όμως υπέταξε τη Θεσσαλία, προχώρησε προς τη Θράκη και νίκησε τους Φωκείς, οι Ολύνθιοι αντελήφθησαν ότι δεν είναι ασφαλείς και ζήτησαν το 352 π.Χ. ειρήνη με τους Αθηναίους. Όταν το 349 π.Χ. επιτέθηκε ο Φίλιππος, χρησιμοποιώντας ως πρόφαση το γεγονός ότι οι Ολύνθιοι αρνήθηκαν να του παραδώσουν τον αδελφό του Αρριδαίο που είχε καταφύγει στην πόλη τους, εκείνοι ζήτησαν με πρέσβεις τους βοήθεια από τους Αθηναίους. Οι οποίοι συγκάλεσαν συνέλευση όπου μίλησαν πολλοί ρήτορες. Ανάμεσά τους και ο Δημοσθένης, που υπέδειξε στους Αθηναίους τι έπρεπε να κάνουν. Τρεις Ολυνθιακοί εκφωνήθηκαν, δεν είναι όμως γνωστό με ποια σειρά. Η Όλυνθος καταστράφηκε και ο Φίλιππος βρέθηκε στη Χαιρώνεια (338π.Χ.), όπου συνέτριψε τους Θηβαίους και τους Αθηναίους. Ο επικήδειος λόγος των πεσόντων Αθηναίων (1.000 περίπου) εκφωνήθηκε από το Δημοσθένη (γράφηκε από τον Λυσία), γεγονός που δείχνει τη μεγάλη εκτίμηση των Αθηναίων προς αυτόν. Ο Δημοσθένης δεν έπαψε και ύστερα από τη μάχη της Χαιρωνείας να εμπνέεται από αντιμακεδονικά αισθήματα.

Εξωτερικοί σύνδεσμοι

- Δημοσθένης ο Αθηναίος ^[1]
- Δημοσθένης Δημοσθένους ο Παιανιεύς ^[2]
- Κατάλογος με Νεοελληνικές Μεταφράσεις κειμένων του Δημοσθένη ^[3]

LP	Στο λήμμα αυτό έχει ενσωματωθεί κείμενο από το αντίστοιχο λήμμα της Live-Pedia. (ιστορικό ^[4]). Η εισαγωγή του κειμένου της Livedia στη Βικιπαίδεια έγινε πριν την 1η Νοεμβρίου 2008, συνεπώς ισχύει η διπλή αδειοδότηση υπό την άδεια CC-BY-SA 3.0 ^[5] και την GFDL.
-----------	---

Παραπομπές

- [1] <http://www.mousa.gr/html/dimosthenis.html>
- [2] <http://history-of-macedonia.com/wordpress/2010/11/10/dimosthenes-dimosthenous-paianiefs/>
- [3] http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/tools/corpora/translation/contents.html?author_id=5
- [4] http://www.livedia.gr/index.php?title=Δημοσθένης_Αθήνα_Πολιτικοί&action=history
- [5] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>

Πηγές άρθρων και Συνεισφέροντες

Δημοσθένης Πηγή: <http://el.wikipedia.org/w/index.php?oldid=3609136> Συνεισφέροντες: Atlantia, Automaton, Dkat, Gemini1980, Kostisl, Loveless, MARKELLOS, Magioladitis, Seagull.Stefanos, Sotkil, Svlioras, Templar52, Tony Esopi, Veron, Έλα κοντά μου, Αρχέλαος, Μυρμηγκάκι, Ογκόλιθος, 11 ανώνυμες επεξεργασίες

Πηγές Εικόνων, Άδειες και Συνεισφέροντες

Αρχείο:Demosthenes Altemps Inv8581.jpg Πηγή: http://el.wikipedia.org/w/index.php?title=Αρχείο:Demosthenes_Altemps_Inv8581.jpg Άδεια: Public Domain Συνεισφέροντες: User:Jastrow

Άδεια

Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported
[//creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/)
